

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/18-12/32
Urbroj: 50301-23/21-18-12
Zagreb, 26. travnja 2018.

Hs**NP*021-12/18-09/18*50-18-04**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 26-04-2018		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
021-12/18-09/18	65	
Uruđbeni broj:	Pril.	Vrij.
50-18-04	-	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2017. godinu - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 021-12/18-09/18, urbroja: 65-18-03, od 30. ožujka 2018. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13, 113/16, 69/17 i 29/18), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2017. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske u odnosu na Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2017. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, aktom od 30. ožujka 2018. godine, ukazuje na sljedeće:

Sukladno odredbi članka 22. stavka 1. Zakona o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, br. 82/08 i 69/17), pravobraniteljica za ravnopravnost spolova izradila je i dostavila predsjedniku Hrvatskoga sabora na mišljenje Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2017. godinu. Predmetno Izvješće sadrži aktivnosti i projekte koje je pravobraniteljica provodila tijekom 2017. godine na svim područjima vezanim uz suzbijanje diskriminacije i kršenja načela u području ravnopravnosti spolova, a u okviru ovlasti koje ima temeljem Zakona o ravnopravnosti spolova. Ovo Izvješće čini presjek godišnjeg rada pravobraniteljice i ukazuje na pojedine trendove vezano za diskriminaciju na temelju spola, bračnog i obiteljskog statusa, majčinstva, spolne orijentacije i rodnog identiteta u područjima rada, zapošljavanja i socijalne sigurnosti, obitelji, uključujući i nasilje u obitelji, obrazovanja, političke participacije, medija i u drugim područjima života.

U okviru poglavlja II. *Analiza po područjima*, područja 1. *Zapošljavanje i rad*, dijela 1.1. *Tržište rada – trendovi koji zaslužuju posebnu pozornost*, točke 1.1.5. *Trendovi koji dodatno pridonose neravnopravnosti spolova na tržištu rada*, u okviru navoda koji se odnose na nejednakost u mirovinama između muškaraca i žena istaknuto je da je pravobraniteljica

Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava uputila prijedlog za osnivanje Međuresorne radne skupine koja bi razmotrila problematiku jaza u mirovinama između žena i muškaraca te preporučila da se razmotri mogućnost uvođenja mehanizama za ispravljanje nejednakosti koje mogu dovesti do razlika u mirovinama, a posebice uvođenje sustava „bodova za skrb“ kao i osmišljavanje „sustava mirovinskih kreditnih bodova“ (str. 28 – 29 Izvješća). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe da mirovinski sustav u Europskoj uniji nije jedinstven te svaka država članica ovo pitanje regulira samostalno i donosi svoje pravne propise. Obuhvat osoba, prava i uvjeti za ostvarenje prava određeni su nacionalnim zakonodavstvom svake pojedine države članice. Sukladno navedenom, prijedlog za uvođenjem regulative kojom bi se u sustav obveznog mirovinskog osiguranja uveli tzv. „bodovi za skrb“, odnosno „sustav mirovinskih kreditnih bodova“ nije prihvatljiv. Međutim, Vlada Republike Hrvatske ističe da će nadležno Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava razmotriti prijedlog za osnivanje Međuresorne radne skupine vezano za problematiku nejednakosti u mirovinama između muškaraca i žena.

Nadalje, vezano uz točku 1.1.6. *Zaključno razmatranje i preporuke*, ovog područja Izvješća, a konkretno uz preporuku koja se odnosi na razvijanje mjera koje će odvrćati žene od korištenja opcije odlaska u prijevremenu mirovinu (str. 30 Izvješća), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je tijekom 2018. godine u planu provođenje cjelovite mirovinske reforme. Budući da su reformom predviđene i izmjene postojećeg Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16 i 18/18) koji, među ostalim, uređuje uvjete za odlazak u prijevremenu starosnu mirovinu, tom će se prilikom razmotriti i pitanje odlaska žena u prijevremenu starosnu mirovnu. Ujedno, vezano uz preporuku koja se odnosi na uvođenje mjera koje će osigurati učinkovitiju zaštitu trudnica i roditelja (str. 32 Izvješća) ističemo da se odredbama Zakona o radu (Narodne novine, br. 93/14 i 127/17) i to cjelinom „Zaštita trudnica, roditelja i posvojitelja“ u Republici Hrvatskoj uređuju radni odnosi ukoliko drugim zakonom nije drugačije određeno te se pruža dodatna zaštita ovoj posebno osjetljivoj skupini radnika. U smislu pružanja zaštite od nepovoljnog postupanja, propisuje se da je radnici koja je rodila ili koja doji dijete, a koja radi na poslovima koji ugrožavaju njezin život ili zdravlje, odnosno djetetov život ili zdravlje, poslodavac dužan za vrijeme korištenja prava u skladu s posebnim propisom, odnosno Zakonom o roditeljskim i roditeljskim potporama (Narodne novine, br. 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14 i 59/17), ponuditi dodatak ugovora o radu kojim će se na određeno vrijeme ugovoriti obavljanje drugih odgovarajućih poslova. Ujedno, propisuje se procedura u situaciji kada poslodavac nije u mogućnosti postupiti na opisani način. Tada je u obvezi radnici osigurati pravo na dopust u skladu s posebnim propisom. Također, prestankom korištenja prava u skladu s posebnim propisom, propisuje se i prestanak važenja dodatka ugovora o radu kojim se na određeno vrijeme ugovara obavljanje drugih odgovarajućih poslova. Ovaj dodatak ne smije imati za posljedicu smanjenje plaće radnice. Nakon isteka roditeljskog, roditeljskog ili posvojiteljskog dopusta, odredbom članka 36. Zakon propisuje i pravo povratka na prethodne ili odgovarajuće poslove i to u roku od mjesec dana od dana kada je poslodavac obaviješten o prestanku korištenja prava. Ukoliko je prestala potreba za obavljanjem poslova koje je radnik obavljao prije korištenja nekog od spomenutih prava, poslodavac mu je dužan ponuditi sklapanje ugovora o radu za obavljanje drugih odgovarajućih poslova, čiji uvjeti rada ne smiju biti nepovoljniji od uvjeta rada poslova koje je obavljao prije korištenja tog prava. U odnosu na ove zakonske odredbe, predviđena je i prekršajna sankcija za poslodavca koji bi tu odredbu prekršio. Dodatnu zaštitu Zakon predviđa i odredbama vezanim za tijek otkaznog roka, pa tako regulira da otkazni rok ne teče za vrijeme trudnoće, korištenja roditeljskog, roditeljskog, posvojiteljskog dopusta, rada s polovicom punog radnog vremena, rada u skraćenom radnom vremenu zbog pojačane njege djeteta, dopusta trudnice ili majke koja doji dijete, te dopusta ili

rada u skraćenom radnom vremenu radi skrbi i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju. Konačno, odredbom članka 34. Zakona o radu zabranjuje se otkaz ugovora o radu osobama koje se izrijekom navode vezano uz korištenje nekog od predmetnih prava te u roku od 15 dana od prestanka trudnoće ili prestanka korištenja tih prava. Po isteku spomenutih 15 dana nema zapreke da poslodavac prema njima postupa jednako kao i prema svim ostalim radnicima. Važno je pri tom naglasiti da opisani zakonski okvir, osim što je usklađen s europskom pravnom stečevinom, rezultat je i sudjelovanja socijalnih partnera u izradi propisa, kao najviše razine socijalnog dijaloga, koje podrazumijeva pronalaženje kompromisnih rješenja za određena interesna pitanja radnika i poslodavaca. Međutim, neovisno o navedenom, nadležno Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava će u okviru sljedećih izmjena i dopuna Zakona o radu preispitati i predmetnu preporuku te mogućnosti vezane uz daljnje poticanje poslodavca na uvođenje fleksibilnog radnog vremena (str. 32 Izvješća) i to u svrhu usklađivanja obiteljskog i poslovnog života.

U okviru poglavlja II. *Analiza po područjima*, područja 1. *Zapošljavanje i rad*, dijela 1.6. *Smjernice za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u RH, 2015.-2017., analiza provedbe u 2017.* na stranici 81. u trećem odlomku, a vezano uz provedbu programa „*Zaželi-program zapošljavanja žena*“ navodi se kako „poziv po ovom programu provode jedinice lokalne uprave i samouprave i/ili organizacije civilnog društva“ te se nadalje, u istom odlomku navodi skraćena „JLPS“. Vezano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost da je naziv jedinica potrebno pisati sukladno odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine, br. 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15 i 123/17) odnosno „jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave“ ili kraticom „JLP(R)S“.

U okviru područja 4. *Rizici višestruke diskriminacije i posebno osjetljive društvene skupine*, dijela 4.3. *Žene pripadnice nacionalnih manjina*, koji se odnosi na preporuke pravobraniteljice za ravnopravnost spolova vezane uz suzbijanje diskriminacije Romkinja (str. 184 Izvješća) Vlada Republike Hrvatske smatra važnim istaknuti kako je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina proveo niz specifičnih aktivnosti. Primjerice, u okviru projekta „*Nacionalna platforma za Rome*“, financiranog iz programa „*Prava, jednakost i građanstvo*“ Europske komisije, tijekom veljače 2017. godine provedene su dvije rasprave sa ženama i mladima iz romske i većinske populacije s ciljem definiranja prioriteta u zajedničkim aktivnostima, a koje bi trebale doprinijeti smanjivanju diskriminacije, jačanju socijalne kohezije i unaprjeđenju integracije žena i mladih pripadnika romske nacionalne manjine.

Nadalje, u okviru projekta „*Mind the Gap – Mjerenje nejednakosti u Republici Hrvatskoj*“, također financiranog iz programa „*Prava, jednakost i građanstvo*“ Europske komisije, a provedenog u partnerstvu Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Ureda pučke pravobraniteljice i Centra za mirovne studije, provedena je nacionalna kampanja koja je sadržavala TV i radio spot te plakate postavljene u 38 gradova na 80 lokacija. Navedena kampanja se sastojala od četiri priče o osobama koje se etničkom pripadnošću ili bojom kože razlikuju od većinske populacije – jedna je priča bila posvećena mladoj Romkinji koja pohađa fakultet i koja je istovremeno prva Romkinja ikad upisana na predmetnu visokoškolsku ustanovu. Kampanja pod naslovom „*Razlike nisu prepreke. Za društvo bez diskriminacije.*“ imala je za cilj u središte staviti inkluzivnost kao preduvjet za postizanje jednakosti.

U okviru projekta „Prikupljanje i praćenje baznih podataka za učinkovitu provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma“, financiranog iz IPA programa 2012., Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina proveo je istraživanje tzv. polaznih podataka za praćenje učinka Nacionalne strategije za uključivanje Roma 2013. – 2020. Istraživanje je provedeno na području cijele Republike Hrvatske odnosno na 120 lokaliteta na kojima obitava 30 i više stanovnika romske nacionalnosti u 15 županija i to na uzorku od 1550 kućanstava. Podaci prikupljeni istraživanjem, među ostalim, uključuju i osjetljive podatke vezane uz reproduktivno zdravlje žena te partnerske i obiteljske odnose. Podaci istraživanja bit će javno dostupni tijekom trećeg kvartala 2018. godine.

U cilju osnaživanja pripadnika romske nacionalne manjine za nastavak obrazovanja u preuzimanje aktivnije uloge u političkom i društvenom životu svojih zajednica, u planu je i nadalje provođenje specifičnih aktivnosti u okviru djelokruga rada nadležnog Ureda.

Nadalje, u dijelu 4.4. *Žrtve seksualnog nasilja u Domovinskom ratu*, na stranicama 185. i 186. Izvješća, izdvojen je slučaj rješavanja jednog predmeta prema odredbama Zakona o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu (Narodne novine, broj 64/15), pri čemu je izražena sumnja u diskriminaciju temeljem spola i nacionalne pripadnosti. Vlada Republike Hrvatske ističe da se u postupku ostvarivanja prava prema odredbama Zakona o pravima žrtava, sukladno člancima 4. i 5. primjenjuje Zakon o općem upravnom postupku, uz primjenu načela rodne jednakosti i ravnopravnosti bez diskriminacije stranke po bilo kojoj osnovi.

Osim navedenog, na stranici 185. Izvješća istaknuto je da Ministarstvo hrvatskih branitelja 2017. godine nije pravobraniteljici dostavilo podatke o provedbi Zakona o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu razvrstane po spolu. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe da su podaci o žrtvama seksualnog nasilja razvrstani po spolu dostavljeni pravobraniteljici te su isti navedeni u okviru opisanih aktivnosti Ministarstva u području 12. *provedba Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 (2000) o ženama, miru i sigurnosti i srodnih rezolucija* (str. 282).

U dijelu teksta Izvješća o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2017. godinu, a koji se odnosi na nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova, Vlada Republike Hrvatske ističe da je izrada nove Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za sljedeće razdoblje u tijeku te se očekuje njeno donošenje do kraja 2018. godine.

Ujedno, poradi usklađivanja s terminologijom iz Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 60/15 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 131/17), Vlada Republike Hrvatske primjerenim smatra koristiti izraze znanstvena radna mjesta, znanstveno-nastavna radna mjesta, suradnička radna mjesta ili stručna radna mjesta u sustavu znanosti i visokog obrazovanja.

Vezano uz poglavlje VI. *Financijsko poslovanje*, Vlada Republike Hrvatske primjećuje da je navedeno kako je financijski plan za 2017. godinu iznosio 8.433.688,00 kuna, a izvršenje 4.723.254,72 kuna.

Slijedom ovih navoda, Vlada Republike Hrvatske ističe da je, uvidom u podatke sustava Državne riznice, utvrđeno kako podaci o planiranim i utrošenim sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2017. godinu, vezani uz sredstva za rad pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, prikazani u predmetnom Izvješću u poglavlju VI. *Financijsko poslovanje*, nisu u skladu s podacima Ministarstva financija.

Naime, pod točkom (1) *Fond 11 A735000* navedeno je kako su na aktivnosti A735000 ZAŠTITA I PROMICANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA na izvoru financiranja 11 Opći prihodi i primici tekućim planom osigurana sredstva u iznosu od 2.889.656 kuna od kojih je izvršeno 2.665.601,64 kuna. Uvidom u podatke iz sustava Državne riznice plan na izvoru financiranja 11 iznosi 2.821.656 kuna, dok je izvršenje 2.609.471,49 kuna. Nadalje, u vezi dostavljene Izjave o fiskalnoj odgovornosti za 2017. godinu i pripadajućem Upitniku o fiskalnoj odgovornosti, Vlada Republike Hrvatske napominje kako je člankom 12. Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila (Narodne novine, br. 78/11, 106/12, 130/13, 19/15 i 119/15) propisano da čelnici obveznika koji su izravno odgovorni Hrvatskome saboru dostavljaju navedenu dokumentaciju uz godišnje Izvješće o radu, radi provjere njihova sadržaja. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske utvrđuje da je pravobraniteljica za ravnopravnost spolova postupila sukladno obvezi koju ima temeljem Zakona o fiskalnoj odgovornosti (Narodne novine, br. 139/10 i 19/14) i Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila te je uz Izvješće o radu za 2017. godinu dostavila i Izjavu o fiskalnoj odgovornosti za 2017. godinu, odnosno popunjen Upitnik o fiskalnoj odgovornosti temeljem kojeg je dostavila obrazac Izjave 1a.

Na temelju postupka samoprocjene sustava nisu utvrđene slabosti i nepravilnosti pa stoga pravobraniteljica za ravnopravnost spolova nije imala obvezu sastaviti Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti i Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima. Također, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova nije u obvezi sastaviti Mišljenje unutarnje revizije o sustavu unutarnjih kontrola za područja koja su bila revidirana u 2017. godini budući da nije obvezna imati ustrojenu unutarnju reviziju.

Vlada Republike Hrvatske ističe da provjeru sadržaja Izjave o fiskalnoj odgovornosti i pripadajućeg Upitnika o fiskalnoj odgovornosti provodi Hrvatski sabor sukladno članku 12. stavku 3. Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila.

Na temelju dostavljene dokumentacije, Vlada Republike Hrvatske primjećuje da je na pitanje iz Upitnika br. 22. *Preraspodjele su izvršene u skladu s odredbama Zakona o proračunu*, dan odgovor DA, iako na ovo pitanje odgovaraju isključivo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave pa je odgovor na ovo pitanje trebao biti NIJE PRIMJENJIVO. Nadalje, na pitanje iz Upitnika br. 74. *Uspostavljen je sustav dokumentiranja podataka o rizicima i izvještavanja o najznačajnijim rizicima i postoji jasna procedura o upravljanju rizicima na koje odgovaraju ministarstva i druga tijela državne uprave na razini razdjela organizacijske klasifikacije*, odgovoreno je NIJE PRIMJENJIVO. Međutim, na isto je potrebno odgovoriti s DA ili NE. Na pitanje br. 3. *Za ciljeve iz strateškog plana utvrđeni su i procijenjeni rizici*, dan je odgovor DA.

Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske pretpostavlja kako se u slučaju pitanja br. 22. i 74. Upitnika radi o pogreškama formalne naravi. Budući da Vlada

pripadajućeg Upitnika o fiskalnoj odgovornosti daje isključivo temeljem dostavljene dokumentacije uz Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, dok provjeru sadržaja provodi Hrvatski sabor kako je prethodno navedeno, Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru za navedene pogreške zatražiti dodatno objašnjenje pravobraniteljice za ravnopravnost spolova prilikom provjere sadržaja Izjave o fiskalnoj odgovornosti za 2017. godinu i pripadajućeg Upitnika o fiskalnoj odgovornosti.

Za svoje predstavnice, koje će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočne na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Nadu Murganić, ministricu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku te Margaretu Maderić i Mariju Pletikosu, državne tajnice u Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

